

Қазақстан Республикасы Ағарту
министрлігінің 2022 жылғы 27
тамыздағы № 384 бұйрығына
қосымша

**Орта білім беру ұйымының педагогтері, басшылары мен
әдіскерлеріне, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу
кабинетінің мамандарына (логопедтер, арнайы педагогтар, педагог-
психологтар) арналған «Инклюзивті білім беру орта білім беру
ұйымдарындағы балаларды қолдау жүйесі ретінде» тақырыбындағы
педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру
бағдарламасы**

Бағдарлама авторы:
п.ғ.к, «Арнайы
педагогика»
кафедрасының доценті
Абаева Ғ.Ә

Алматы, 2023

Орта білім беру ұйымының педагогтері, басшылары мен әдіскерлеріне, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинетінің мамандарына (логопедтер, арнайы педагогтар, педагог-психологтар) арналған «Инклюзивті білім беру орта білім беру ұйымдарындағы балаларды қолдау жүйесі ретінде» тақырыбындағы педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы

1 тарау. Жалпы ережелер

1. «Инклюзивті білім беру орта білім беру ұйымдарындағы балаларды қолдау жүйесі ретінде» тақырыбындағы педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы (ары қарай Бағдарлама) орта білім беру ұйымының педагогтері, басшылары мен әдіскерлерінің, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинетінің мамандарының (логопедтер, арнайы педагогтар, педагогтер), орта білім беру ұйымының әдіскерлерінің оқу мазмұнын анықтайды.

2. Бағдарлама мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының талаптарына сәйкес Қазақстан Республикасы Білім Министрлігі ұсынған түзете-дамыта оқытудың арнайы бағдарламасы шеңберінде психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинеті мамандарының (логопедтер, арнайы педагогтар, педагог-психологтар), жалпы білім беретін пәндер педагогтерінің, ЕБҚ бар балаларға көмек көрсету жөніндегі әдіскерлердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға бағытталған.

2 тарау. Глоссарий

Инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс; ("Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңы).

Ерекше білім беру қажеттіліктері- онсыз сапалы білім алу мүмкін болмайтын оқу-дамыту процесінде көмек пен қызметтерге деген қажеттілік.

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау-білім алу үшін қажетті арнайы жағдайларды анықтау.

ПМПК (Психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңес)-элеуметтік және медициналық-педагогикалық түзету қолдауын жүзеге асыруда білім беру түрі мен нысанын айқындау, оңалтудың жеке бағдарламасын жасау мақсатында мүмкіндігі шектеулі балаларға диагностика мен психологиялық - медициналық-педагогикалық тексеру жүргізуді жүзеге асыратын мемлекеттік мекеме.

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу-білім беру ұйымдарында іске асырылатын жүйелі-ұйымдастырылған қызмет, оның барысында ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды (балаларды) сәтті оқыту және дамыту үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасалады.

Білім алуға арналған арнайы жағдайлар-онсыз білім беру бағдарламаларын ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдардың (балалардың) меңгеруі мүмкін емес болатын оқу, сондай-ақ арнайы, жеке-дамытушы және түзете-дамытушы бағдарламалар мен оқыту әдістерін, техникалық, оқу және өзге де құралдарды, тіршілік ету ортасын, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді, медициналық, әлеуметтік және өзге де қызметтерді қамтитын жағдайлар.

3-тарау. Бағдарламаның Тақырыбы

1 модуль. Қазіргі білім берудің психологиялық-педагогикалық және нормативтік дамыту аспектілері.	1.1. Орта білім беру ұйымының педагогтері, басшылары мен әдіскерлерінің, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинетінің мамандарының (логопедтер, арнайы педагогтар, педагог-психологтар) қызметін реттейтін нормативтік құқықтық актілер.
	1.2. Арнайы педагогтерге қойылатын жаңартылған біліктілік талаптары.
2 модуль. Басқару модулі	2.1 ЕБҚ бар балаларға арналған білім беру ұйымдарында тәрбие мен оқытуды ұйымдастыру. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар топтары. Ерекше білім беру қажеттіліктерінің түрлері. Білім беру ұйымдарындағы ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау.
	2.2 ЕБҚ бар балаларға арналған түзете-білім беру және оңалту ұйымдарының жұмыс мазмұны.
3 модуль. Оқыту мазмұны мен әдістерін жетілдіру контекстінде білім беру сапасын арттыру	3.1. Инклюзивті білім беру ЕБҚ бар балаларды қолдау жүйесі ретінде. Инклюзивті білім берудің қалыптасу тарихы.
	3.2 ЕБҚ бар балалардың сипаттамасы. Теория мен үздік тәжірибелерді зерттеу: инклюзивті білім берудің теориялық негіздері, сонымен қатар басқа елдерде қолданылатын тәжірибелер. Дифференциалды тәсіл, адаптивті оқыту, әдістердің өзгергіштігі және т. б ұғымдармен танысу.
	3.3. Оқушылардың әртүрлі топтарының

	<p>қажеттіліктерін сәйкестендіру (ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар, қандастардың балалары, тілдік қиындықтары бар балалар және т.б.). Адаптивті бағалау әдістерін қоса алғанда, жалпы білім алушылардың жетістіктерін бағалау әдістері.</p> <p>3.4. Жалпы білім беретін пәндер педагогтерінің оқу қызметін ұйымдастыру формалары. ЕБҚ бар балалардың қажеттіліктері бойынша жеке оқу жоспарын құрудың міндеттері, принциптері, әдістері.</p> <p>3.5. Барлық оқушыларды қолдау үшін сараланған оқыту және оқу материалын бейімдеу стратегиялары.</p> <p>3.6. Диагностика әдістері және психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинеті мамандарының жұмыс мазмұны (логопедтер, арнайы педагогтар, педагогтар).</p> <p>3.7. Оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес әртүрлі білім беру стратегиялары мен әдістерін қолдану.</p> <p>3.8 Барлық оқушылардың қажеттіліктерін ескеретін қол жетімді органы ұйымдастыру. Әр түрлі құрамдағы топтардағы оқушылармен (аралас топтар) және кооперативті оқыту әдістерін қолдану.</p> <p>3.9 Ата-аналармен және қамқоршылармен өзара қарым-қатынас құру, отбасы-мектеп серіктестігін құру.</p> <p>3.10 ЕБҚ бар балаларды әлеуметтендіру жолы. ЕБҚ балаларды қоғамға қосу.</p> <p>3.11 Педагогтің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру деңгейін анықтау.</p>
4 модуль. Педагогтердің ІТ – құзыреттілігін дамыту	<p>4.1 Қашықтықтан оқыту технологиясы инклюзивті білім беруді жүзеге асыру құралы ретінде.</p> <p>4.2 Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және инклюзивті оқытуға арналған арнайы білім беру бағдарламалық құралдар. Ассистивті технологиялар мен қол жетімді жабдықтармен жұмыс істеу дағдыларын дамыту.</p>
5 модуль. Баламалы модуль	<p>5.1. Оқу процесінде оқыту кезінде қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері. Қашықтықтан оқыту сабақтарын жоспарлау.</p> <p>5.2. Оқу процесінде қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері. Қашықтықтан оқыту дизайны.</p>

5.3. ЕБҚ бар балаларды үйде оқытудың ұйымдастырушылық-педагогикалық негіздері.
5.4. Жобаны қорғау.

4-тарау. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты инклюзивті білім беруді іске асыратын білім беру ұйымдарында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың (бұдан әрі-ЕБҚ бар балалар) оқу–тәрбие процесін тиімді ұйымдастыру үшін қажетті орта білім беру ұйымының педагогтері, басшылары мен әдіскерлерінің, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинетінің мамандарының (логопедтер, арнайы педагогтар, педагог-психологтар) кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру болып табылады.

Бағдарлама міндеттері:

1) Ерекше білім беру қажеттіліктерін айқындау және арнаулы педагогикалық көмек көрсету жөніндегі Кәсіптік қызметті ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білім беру саласындағы Қазақстан Республикасының заңдары мен заңға тәуелді актілерінің нормаларын пайдалана білуін қалыптастыру;

2) ЕБҚ бар балаларды оқыту саласында теориялық білім мен практикалық дағдыларды игерту.

3) жоспарлауға байланысты әдістемелік және практикалық құзыреттерді дамыту;

4) оқытудың интерактивті әдістерін, қазіргі заманғы IT-технологияларды, ЕБҚ бар балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу технологияларын қолдану бойынша практикалық дағдыларды қалыптастыру.

Курс соңында тыңдаушылар:

1) ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және арнайы педагогикалық көмек көрсету бойынша өз қызметін ұйымдастыру тәсілдеріне нормативтік-құқықтық негіздеме беруге қабілетін дамыту;

2) ЕБҚ бар балаларды оқыту саласында теориялық білімі мен практикалық дағдыларын қалыптастыру;

3) жоспарлауға байланысты әдістемелік және практикалық құзыреттерді меңгерту;

4) оқытудың интерактивті әдістерін, заманауи IT-технологияларды, ЕБҚ бар балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу технологияларын қолдану бойынша практикалық дағдылар қалыптастыру.

5-тарау. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Бағдарлама 5 модульден тұрады:

- қазіргі білім беруді дамытудың нормативтік аспектілері;
- басқару модулі;
- оқыту мазмұны мен әдістерін жетілдіру контекстінде білім беру сапасын арттыру;
- педагогтердің ІТ –құзыреттілігін дамыту;
- Баламалы модуль.

1 модуль. Қазіргі білім беруді дамытудың нормативтік аспектілері.

Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінде қолданыстағы талаптардың өзгеруі немесе жаңа талаптардың пайда болуы көрсетіледі. Дәріс материалы тыңдаушыларға инклюзивті және арнайы білім беру мәселелерін регламенттейтін нормативтік-құқықтық актілермен бекітілген Педагог қызметкерлерді аттестаттаудың жаңа моделін енгізу жағдайында орта білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен қағидаттарын ұсынады. Инклюзивті білім берудің халықаралық құқықтық негіздері: адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы (БҰҰ, 1948); "Білім беру саласындағы кемсітушілікке қарсы күрес туралы" БҰҰ конвенциясы, 1960; "Бала құқықтары туралы" БҰҰ Конвенциясы, 1989; т. б. Отандық нормативтік құқықтық негіз: ҚР Конституциясы, ҚР Заңдары: "Бала құқықтары туралы", "Білім туралы", "Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы", "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы", Қазақстан Республикасының Білім және Ғылым министрлігінің бұйрықтары: жалпы білім беретін, арнаулы ұйымдар қызметінің психологиялық-педагогикалық түзету және оңалту орталықтарының кабинеттерінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы, (2022 жылғы 31 тамыздағы №385); " Дамуында проблемалары бар балалар мен жасөспірімдерді оңалту және әлеуметтік бейімдеу", "Мемлекеттік қызмет көрсету қағидалары (2020 жылғы 27 мамырдағы №223); ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидалары (2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4), Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қағидалары (2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6); тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламалары.

2 модуль. Басқару модулі

Дәріс материалы тыңдаушыларға ЕБҚ бар балаларға арналған білім беру ұйымдарында тәрбиелеу мен оқыту түрін анықтауды және ұйымдастыруды қамтамасыз етеді. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар топтары. Ерекше білім беру қажеттіліктерінің түрлері. Білім беру ұйымдарындағы ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау.

3 модуль. Білім беру сапасын арттыру контекстінде оқыту мазмұны мен әдістерін жетілдіру.

Курстың тақырыбын, зерттелетін материалдың теориялық және әдіснамалық негіздерін, практикалық маңыздылығы мен жаңалығын ашады. Инклюзивті білім беру ЕБҚ бар балаларды қолдау жүйесі ретінде. Инклюзивті білім берудің қалыптасу тарихы. ЕБҚ бар балалардың сипаттамасы. Теория мен үздік тәжірибелерді зерттеу: инклюзивті білім берудің теориялық негіздері, сонымен қатар басқа елдерде қолданылатын ең жақсы тәжірибелер. Дифференциалды тәсіл, адаптивті оқыту, әдістердің өзгергіштігі және т. б. сияқты ұғымдарды анықтау. Оқушылардың әртүрлі топтарының қажеттіліктерін сәйкестендіру (ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар, көшіп-қонушы отбасылардан шыққан балалар, тілдік қиындықтары бар балалар және т.б.). Барлық білім алушылардың жетістіктерін бағалау және бағалау әдістері, соның ішінде адаптивті бағалау әдістері.

Жалпы білім беретін пәндер мұғалімінің оқу қызметін ұйымдастыру формалары. ЕБҚ бар балалардың қажеттіліктері бойынша жеке оқу жоспарын құрудың міндеттері, принциптері, әдістері. Барлық оқушыларды қолдау үшін сараланған оқыту және оқу материалын бейімдеу стратегиялары. Диагностика әдістері және психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинеті мамандарының жұмыс мазмұны (логопедтер, арнайы педагогтар, педагогтар). Оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес әртүрлі білім беру стратегиялары мен әдістерін қолдану. Оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес әртүрлі білім беру стратегиялары мен әдістерін қолдану.

4 модуль. Педагогтердің IT-құзыреттілігін дамыту.

Модуль білім беру процесінде IT-технологияларды қолдану бойынша практикалық дағдыларды дамытуға бағытталған (қашықтықтан оқыту платформаларының, бағдарламалардың, қосымшалардың, цифрлық білім беру ресурстарының және т.б.).

5 модуль. Баламалы.

Модуль тыңдаушылардың өзекті қажеттіліктері саласындағы сұрақтарды қамтиды. Бағдарлама мазмұнын саралау тыңдаушылардың сапалық құрамына сәйкес және олардың жеке сұрауларын ескере отырып жүргізіледі. Модуль жобаны сынауға және қорғауға дайындықты қамтиды.

6-тарау. Оқу процесін ұйымдастыру

Біліктілікті арттыру курстары режимде ұйымдастырылады:

1) курстың оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес күндізгі оқу режимінде жүзеге асырылады (бұдан әрі – ОТБ) . Күндізгі және қашықтықтан оқыту курстарының ұзақтығы-80 сағат. Күндізгі және қашықтықтан бір апталық курсты ұйымдастырған кезде ОТП-дағы сағат саны 2 есеге азаяды.

2) осы бағдарламаға курстың оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес қашықтықтан оқыту және оқытудың екі кезеңін қамтиды: қашықтықтан (онлайн) - 30 сағат, дербес (офлайн)- 50 сағат.

Күндізгі және қашықтықтан білім беру үдерісін ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында: кіріс және шығыс тестілеу, шағын сабақты (жобалық жұмысты) қорғау, қорытынды тестілеу өткізіледі. Тест тапсырмалары, жобалық жұмыстар мен шағын сабақтардың тақырыптары курстың оқу-әдістемелік кешеніне (бұдан әрі - ОТБ) енгізілген.

Білім беру үдерісі оқытудың интерактивті нысандары мен әдістерін, оның ішінде оқытушының біліктілігін арттырудың белсенділік сипатын қамтамасыз ететін интерактивті әдістерді қамтиды: дәрістер, семинарлар, практикалық жұмыс, вебинарлар, шағын сабақ, дөңгелек үстелдер, рөлдік ойындар, топтық жұмыс және т. б.

Білім беру процесін ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында кіріс және шығыс тестілеу, шағын сабақты/жобалық жұмысты қорғау және қорытынды тестілеу жүргізіледі.

Күндізгі оқу курсының оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Дәрістер	Таңдау сабақтары	Практикалық жұмыс	Тренинг	Көшпелі тәжірибелі сабақ	Семинар	Шағын сабақ презентациясы / Жобаны қорғау	Тестілеу	Барлығы
1	1 модуль. Қазіргі білім берудің психологиялық-педагогикалық және нормативтік дамыту аспектілері.	2		2						4
1.1	Орта білім беру ұйымының педагогтері, басшылары мен әдіскерлерінің, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинетінің мамандарының (логопедтер, арнайы педагогтар, педагог-психологтар), қызметін реттейтін нормативтік құқықтық актілер.	2								2
1.2	Арнайы педагогтерге қойылатын жаңартылған біліктілік талаптары.			2						2
2	2 модуль. Басқару модулі	2			2					4

2.1	ЕБҚ бар балаларға арналған білім беру ұйымдарында тәрбие мен оқытуды ұйымдастыру. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар топтары. Ерекше білім беру қажеттіліктерінің түрлері. Білім беру ұйымдарындағы ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау.				2					2
2.2	ЕБҚ бар балаларға арналған түзете-білім беру және оңалту ұйымдарының жұмыс мазмұны.	2								2
3	3 модуль. Оқыту мазмұны мен әдістерін жетілдіру контекстінде білім беру сапасын арттыру	4	26	16	6	2	4	2	60	
3.1	Инклюзивті білім беру ЕБҚ бар балаларды қолдау жүйесі ретінде. Инклюзивті білім берудің қалыптасу тарихы.	2	2							4
3.2	ЕБҚ бар балалардың сипаттамасы. Теория мен үздік тәжірибелерді зерттеу: инклюзивті білім берудің теориялық негіздері, сонымен қатар басқа елдерде қолданылатын тәжірибелер. Дифференциалды тәсіл, адаптивті оқыту, әдістердің өзгергіштігі және т. б ұғымдармен танысу.				2					2
3.3	Оқушылардың әртүрлі топтарының қажеттіліктерін сәйкестендіру (ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар, қандастардың балалары, тілдік қиындықтары бар балалар және т.б.). Адаптивті бағалау әдістерін қоса алғанда, жалпы білім алушылардың жетістіктерін бағалау әдістері.		2	2						4
3.4	Жалпы білім беретін пәндер педагогтерінің оқу қызметін ұйымдастыру формалары. ЕБҚ бар балалардың қажеттіліктері бойынша жеке оқу жоспарын құрудың міндеттері, принциптері, әдістері.		2							2
3.5	Барлық оқушыларды қолдау үшін сараланған оқыту және оқу материалын бейімдеу стратегиялары.				2					2
3.6	Диагностика әдістері және психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кабинеті мамандарының жұмыс мазмұны (логопедтер, арнайы педагогтар, педагог-психологтар).		8	2						12
3.7	Оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес әртүрлі білім беру стратегиялары мен әдістерін қолдану.		2	2						4

3.8	Барлық оқушылардың қажеттіліктерін ескеретін қол жетімді ортаны ұйымдастыру. Әр түрлі құрамдағы топтардағы оқушылармен (аралас топтар) және кооперативті оқыту әдістерін қолдану.	2		2		4				8
3.9	Ата-аналармен және қамқоршылармен өзара қарым-қатынас құру, отбасы-мектеп серіктестігін құру.		2		2	2	2			8
3.10	ЕБҚ бар балаларды әлеуметтендіру жолы. ЕБҚ балаларды қоғамға қосу.			4	4					8
3.11	ЕБҚ бар балаларды әлеуметтендіру жолы. ЕБҚ балаларды қоғамға қосу.							4	6	10
4	4 модуль. Педагогтердің IT – құзыреттілігін дамыту			8						8
4.1	Қашықтықтан оқыту технологиясы инклюзивті білім беруді жүзеге асыру құралы ретінде.			4						4
4.2	4.2 Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және инклюзивті оқытуға арналған арнайы білім беру бағдарламалық құралдары. Ассистивті технологиялар мен қол жетімді жабдықтармен жұмыс істеу дағдыларын дамыту.			2						2
5	5 модуль. Баламалы		4							4
5.1	Оқу процесінде оқыту кезінде Қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері. Қашықтықтан оқыту сабақтарын жоспарлау.									
5.2	Оқу процесінде қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері. Қашықтықтан оқыту дизайны.									
5.3	ЕБҚ бар балаларды үйде оқытудың ұйымдастырушылық-педагогикалық негіздері.									
5.4	Жобаны қорғау.									
	Барлығы:	8	4	36	18	6	2	4	2	80

Ескертпе: **1 академиялық сағат-45 минут** (педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ педагог қызметін курстан кейінгі сүйемелдеу қағидаларына сәйкес Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2023 жылғы 07 тамыздағы № 249 бұйрығы).

7-тарау. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету:

1) педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламасы;

2) бағалау нәтижелерін талдауға арналған үлестірме материалдар. Жеке даму бағдарламасын құру процесін бейнелейтін үлестірме материалдар;

3) ППС қызметін ұйымдастыратын құжаттама пакеті: түзету сабақтарының жоспары; психологиялық-педагогикалық қолдау саласында мемлекеттік қызметтер көрсету шеңберіндегі және олардың жұмыс мазмұнын ашатын көмек түрлері: жеке-дамытушы бағдарламалар, түзету сабақтарының басталуындағы баланың жағдайы (баланың мінездемесі), түзету-дамытушы бағдарламасының мазмұны: дамыту жұмысының бағыттары; әдістері, әдістемелері, дамыту жұмыстарының әдістері, құралдары.

4) ЕБҚ бар балаларға арналған жеке дамыту бағдарламаларының үлгілері;

5) тыңдаушылармен кері байланыс парақтары, қорытынды бақылау және өзіндік жұмыс материалдары.

Бағдарламада дербес жұмыстың мынадай түрлері көзделген: баланың даму деңгейі мен ерекшеліктерін психологиялық-педагогикалық бағалау (бейнебақылау негізінде), оның түзете-дамыту жұмысының кезеңіне сәйкестігі; жеке-дамыту бағдарламасын жасау; дамыту жұмысының әдістері мен тәсілдерін анықтау. Қорытынды бақылау аралас форматта жүргізіледі: тест тапсырмалары курстың негізгі тақырыптары бойынша жазбаша жауаптармен ұштастыра отырып: ЕБҚ бар балалармен түзету-дамыту жұмысының әр кезеңінің мақсаты, міндеттері және негізгі мазмұнын айқындау.

8 тарау. Оқу нәтижелерін бағалау

Тыңдаушылардың дағдыларын қалыптастыруды және білімдерін бағалауды бақылау мақсатында: экспресс-сауалнамалар, өзіндік жұмыстар, қорытынды бақылау жұмыстары жүргізіледі. Өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған тапсырмалар, кері байланыс үшін сауалнама парақтары, тест тапсырмалары курстың оқу-әдістемелік кешеніне (бұдан әрі - ОТБ) енгізілген.

Шағын сабақ/ жоба презентациясының құрылымы. Мұғалімдер пән бойынша сабақ жоспарлайды және білім беру мазмұнын жаңартуды ескере отырып, оқытуды жоспарлау бойынша іс-қимыл ретінде әр түрлі кезеңдерде сабақ үзіндісін ұсынады.

Шағын сабақты жоспарлау талаптары

Мақсаты-оқу пәні бойынша жаңартылған бағдарламаға сәйкес педагогикалық тәсілдерді, критериалды бағалау жүйесін түсіну мен қолдануды бағалау.

1. Оқу мақсаттарына сәйкестігін бағалау:

- шағын сабақтың мақсаттары тақырыптың оқу мақсаттарына сәйкес келеді;

- пәннің ерекшеліктеріне қарай бағалау;

- мақсаттар SMART форматында тұжырымдалған.
  - 2. Білім алушылардың жетістіктерін қолдау үшін формативті бағалау:
    - оқу пәнінің тақырыбына сәйкес оқытудың белсенді әдістерін қолдану;
    - сабақтың мақсаттарына қол жеткізуге ықпал ететін әдістер;
    - білім беру субъектілерін оқыту процесіне тартуға бағытталған әдістер.
  - 3. Саралау әдістерін таңдау:
    - білім алушылардың қажеттіліктерін ескере отырып, сараланған тапсырмаларды әзірлеу;
    - тапсырмаларды саралау әдістері.
  - 4. Бағалау критерийлері:
    - 0 – "дәлелдер берілмеген", 1 – "дәлелдер әлсіз", 2 – "дәлелдер күшті", 3 – "дәлелдемелер өте күшті" (әр критерий бойынша максималды балл-3).
- Презентация ұзақтығы: 5-7 мин.

Бағалау критерийлері			
<p>Сабақ мақсаты</p> <ul style="list-style-type: none"> - сабақтың мақсаттары оқу мақсаттарымен келісілді; - сабақтың мақсаттары тақырыптың ерекшеліктері білім алушылардың қажеттіліктерін ескере отырып жасалған; - мақсаттар SMART форматында тұжырымдалған 	<p>Оқытудың белсенді формалары</p> <ul style="list-style-type: none"> -әдістерді таңдау пән тақырыбының мазмұнымен анықталған; - әдістер оқу мақсаттарына қол жеткізуге ықпал етеді; - әдістер білім алушыларды оқу процесіне тартуға бағытталған. 	<p>Саралау әдістері</p> <ul style="list-style-type: none"> - тапсырмалар білім алушылардың қажеттіліктерін ескере отырып сараланады; – саралаудың әртүрлі тәсілдері жоспарлануы керек (тапсырмалар, дереккөздер, білім алушыларды қолдау және т. б.); – саралау әдістері әрбір білім алушының мақсатына қол жеткізуге ықпал етеді. 	<p>Критериальді бағалау</p> <ul style="list-style-type: none"> - бағалау оқу мақсаттарына сәйкес; - формативті бағалау оқытуды қолдайды; - бағалау критерийлері қолданылады.

Жобаның құрылымы

- Бір жобалық тақырыпта 4-5 тыңдаушыдан тұратын топ жұмыс істейді. Жоба келесі құрылымдық элементтерден тұрады:
- 1) титул парағы (ұйымның атауы, әзірлеушінің Т.А. Ә., жылы, қаласы көрсетіледі).
  - 2) Мазмұны (Кіріспе, Негізгі бөлім, қорытынды, қосымша).
  - 3) кіріспе (таңдалған тақырыптың өзектілігі, жұмыстың мақсаты мен

міндеті, пайдаланылған әдебиеттер, негізгі мәселенің тұжырымы мен қысқаша сипаттамасы беріледі).

4) Негізгі бөлім (кіріспеде қойылған проблема ашылады, оны шешу жолдары дереккөздер мен қолда бар тиімді практика материалдарында қадағаланады, дәлелді ұстаным көрсетіледі, оған әртүрлі көзқарастар сипатталады және автордың оларға деген көзқарасы көрсетіледі).

5) қорытынды (жобаның алға қойылған мақсаты мен міндеттеріне сәйкес зерттеудің негізгі қорытындылары шығарылады, жалпыланған қорытындылар жасалады немесе зерттеу нәтижелерін нақты пайдалану бойынша практикалық ұсынымдар беріледі).

6) пайдаланылған әдебиеттердің тізімі.

7) қосымшалар (қажет болған жағдайда).

8) слайд түріндегі презентация.

Оқу нәтижелерін бағалау

Тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау: өзіндік жұмыс, жобалық жұмыс немесе шағын сабақтың тұсаукесері (шағын іс-шара) және қорытынды тестілеу).

Жобаны бағалау критерийлері:

1) теориялық және практикалық білім көлемі.

2) тақырыптың жаңалығы мен өзектілігі.

3) Шығармашылық.

4) Нақты мәселелерді шешу үшін білімді қолдана білу.

5) Тақырып бойынша логикалық түрде өз мәтіні мен презентациясын құра білу.

6) Шешендік қабілеттер.

Жобаны бағалау критерийлері

	Жобаны бағалау критерийлері	Ұпай	Ескертпелер
1	Зерттеу мәселесін тұжырымдау. Мәселенің маңыздылығы мен өзектілігі		
2	Қойылған проблемалардың, мақсаттар мен міндеттердің жоба тақырыбына сәйкестігі		
3	Жоба мазмұнын құрылымдау: логикалық және дәйектілік		
4	Мазмұнның жоба тақырыбына сәйкестігі: - мәселенің ашылу дәрежесі; - жоспарға сәйкестік.		
5	Жұмыстың болашағы: - жұмыс нәтижелерінің практикалық маңыздылығы; -жұмысты жалғастыру мүмкіндігі.		
6	Жобада инновациялық тәсілдерді қолдану		
7	Шешендік өнер		
8	Сұрақтарға жауаптар		
9	Шығармашылық		
	Ұпай саны		

Жобалық жұмыстың тұсаукесерін бағалау үшін келесі критерийлер бөлінеді:

0 балл-іске асырылмаған;

1 балл – ішінара іске асырылды;

2 балл-толық іске асырылды.

Жоба бойынша ең жоғары балл саны-20 балл.

Жұмыс үшін балл сомасын дәстүрлі бағалау нормаларына аударуды мынадай схема бойынша жүзеге асыру ұсынылады:

"5" (өте жақсы) бағасы 17-20 балл сомасына қойылады. "4" (жақсы) балл 14-16 баллға сәйкес келеді.

"3" (қанағаттанарлық) балл 10-13 балл сомасына сәйкес келеді.

Шағын сабақты бағалау критерийлері

№	Бағалау критерийлері	Ұпайлар
1	Сабақ мақсаты SMART негізінде құрастырылған.	
2	Белсенді әдістер барлық білім алушыларды оқу процесі және оқыту мақсатын жүзеге асыруға бағытталған.	
3	Формативті бағалау оқу нәтижелерін жақсартуға ықпал етеді.	
4	Білім алушылардың қажеттіліктерін есепке алу. Сараланған тәсілді пайдалану	
5	Ресурстарды, оның ішінде IT-технологияларды пайдалану	
6	Презентацияның қол жетімділігі мен қисындылығы.	
7	Уақытты басқаруды сақтау	

Шағын сабақты бағалау келесі критерийлер бойынша жүзеге асырылады:

0 балл-бағалау элементі жоқ;

1 ұпай-дәлелдер әлсіз;

2 балл-дәлелдемелер орташа;

3 ұпай - дәлелдер күшті.

Шағын сабақтың тұсаукесері бойынша тыңдаушылардың білімін бағалау ұпайларды бес балдық жүйеге ауыстыру арқылы жүзеге асырылады:

"Өте жақсы": 19-21 ұпай;

"Жақсы": 15 - 18 ұпай;

"Қанағаттанарлық": 11-14 ұпай.

Қорытынды тестілеу

№	Модульдердің атауы	Сағаттар саны	Сұрақтар саны
1	Қазіргі білім беруді дамытудың психологиялық-педагогикалық және нормативтік аспектілері	4	2
2	Оқыту мазмұны мен әдістерін контекстте жетілдіру	64	24
3	Білім беру сапасын арттыру	8	4
4	Педагогтардың IT-құзыреттілігін дамыту	4	-
	Барлығы		30

Ұпайларды бағалауға аудару шкаласы

бағалау	Орындау %	баллы
5	90%-100%	27-30
4	75-89%	23-26
3	50-74%	15-22
2	50% аз	21 ұпайдан төмен

9 бөлім. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Курстан кейінгі сүйемелдеу жүйесінде бірінші кезеңде білім беру ұйымының педагогтерін сүйемелдеу жөніндегі қызмет куратор (оқытушы) консультациялар курсын, онлайн іс-шараларды, әртүрлі байланыс құралдарын (электрондық пошта, мессенджерлер, әлеуметтік желілер (Facebook, WhatsApp және т. б.), сервистер (Google – Duo, Hangouts және т. б.) қолдану арқылы өткізу арқылы жүзеге асырады.

Сүйемелдеудің екінші кезеңінде курстың кураторы (оқытушысы) инклюзивті білім беруді іске асыру жағдайында орта білім беру ұйымдары педагогтерінің кәсіби құзыреттілігін зерделейді. Педагогтердің жұмыс тәжірибесі электрондық пошта, мессенджерлер, әлеуметтік желілер арқылы зерттеледі. Қажет болған жағдайда куратор (оқытушы) педагогтерді қажетті әдістемелік және цифрлық ресурстармен қамтамасыз етеді.

Курстан кейінгі сүйемелдеудің үшінші кезеңінде куратор (оқытушы) Білім беру ұйымы педагогтерінің кәсіби өсуін: рефлексивті есеп және жеке-дамыту бағдарламасы бойынша түзету-дамытушылық оқыту нәтижелерін топтық талқылау түріндегі дөңгелек үстел арқылы зерделейді. ЕБҚ балаларды сүйемелдеуде кәсіби құзыреттіліктің дамуын талдау және бағалау.

10 тарау. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер тізімі:

1. Елисева И.Г., Ерсарина А.К. Психолого-педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе. Алматы. 2019 г.- 106 с. [Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

2. Елисева И.Г., Ерсарина А.К. Психолого-педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе. Алматы. 2019 г.- 106 с. [Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

3. Ерсарина А.К., Джангельдинова З.Б. Организационно-методические основы междисциплинарной командной оценки и индивидуально-развивающих программ для детей с ограниченными возможностями: метод. рекомендации. -

Алматы: ННПЦ РСИО, 2022. - 70 с [[Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

4. Сейсенова А.Д. «Арнайы және инклюзивті білім беру салаларындағы ресми атаулар мен олардың қазақ және орыс тілдеріндегі баламалары» атты әдістемелік нұсқаулық. – Алматы АИБД ҰҒПО, 2022. – 65 б. [Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

5. Ерсарина А.К. Психологическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательных организациях: метод. рекомендации. - Алматы: ННПЦ РСИО, 2022.- 142 с.

[Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

6. Елисеева И.Г. , Карипжанова Ш.Ж. Создание условий для получения образования школьниками с легкими интеллектуальными нарушениями: метод. рекомендации.- Алматы: ННПЦ РСИО, 2022.- 64 с.

7. Куттыбаева Ж.К., Баймуратова А.Т. Обучение на дому детей с особыми образовательными потребностями в условиях инклюзивного образования: Метод. рекомендации. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2021. – 72 с. [Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

8. Коржова Г.М., Вишневская Т.А., Баймуратова А.Т. Обеспечение преемственности дошкольных и школьных организаций образования в условиях инклюзивного образования: Метод. рекомендации. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2021. – 72 с. [Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

9. Елисеева И.Г. «Индивидуализация учебно-воспитательного процесса школьников с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе»: Метод. рекомендации. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2021. – 66 с. [Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

10. Елисеева И.Г., Ермекбаева Л.Х., Даурцева Г.Ю. Коррекционно-педагогическая работа по формированию учебной деятельности младших школьников с задержкой психического развития: Метод. рекомендации. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2021. – 66 с [Электронды ресурс <https://www.special-edu.kz/>].

Қосымша әдебиеттер тізімі:

1. "Қазақстан Республикасының Білім туралы" Заңы (7.03.2023 жылғы жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен).

2."Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы " Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343-ІІ Заңы (2021 жылғы 26 маусымдағы жағдай бойынша өзгерістер мен толықтырулармен).

3."Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" ҚР 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII ҚРЗ Заңы.

4. "Педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген адамдар лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 Бұйрығы

(жаңа редакцияда-ҚР Білім және Ғылым министрінің 2022.03.31 № 121 бұйрығымен).

5. Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы. "Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау Ережелерін бекіту туралы".

6. "Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 Бұйрығы.

7. Қазақстан Республикасы Ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 Бұйрығы. Мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған мамандандырылған, арнайы білім беру ұйымдары, балалар мен ересектерге арналған қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы.

8. "Жергілікті атқарушы органдар көрсететін психологиялық-педагогикалық қолдау саласында мемлекеттік қызметтер көрсету қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрінің 2020 жылғы 27 мамырдағы № 223 Бұйрығы. "Дамуында проблемалары бар балалар мен жасөспірімдерді оңалту және әлеуметтік бейімдеу " мемлекеттік қызмет көрсету Қағидалары" 2-қосымша.

9. "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрінің м.а. 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы.

10. Ғ.А. Абаева. Арнайы педагогика және психология негіздері. Оқу құралы - Алматы, 2014 - 146 б.

11. Арнайы педагогика. Студенттерге арналған оқу құралы. Жоғары. пед. оқу. мекемелер / ред. Н. М. Назарова. - М., 2000.

Ресурстық қамтамасыз ету:

- www.edu.gov.kz ҚР Білім және Ғылым Министрлігі.
- www.special-edu.kz Түзету педагогикасының ұлттық ғылыми – практикалық орталығы (АИБД ҰҒПО).
- www.bala-kkk.kz ҚР БҒМ Балалардың құқықтарын қорғау комитеті.
- <http://rav.mzs.gov.kz> Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау Министрлігінің сайты.

- [ttp://www.ombudsman.kz](http://www.ombudsman.kz) Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің сайты.
- <http://www.inclusive-edu.ru> Интегративті (инклюзивті) білім беру мәселелері институты.
- www.perspektiva-inva.ru "Перспектива" мүгедектердің өңірлік қоғамдық ұйымы.
- <http://www.autism-inclusion.com>.
- BilimLand (Билим Лэнд), Mentimeter, Powtoon, Comcanva, Kahoot, Appslarning.